

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 17.1.2013
COM(2013) 6 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o izvajanju zakonodaje EU o odpadkih

**Direktiva 2006/12/ES o odpadkih,
Direktiva 91/689/ES o nevarnih odpadkih,
Direktiva 75/439/EGS o odpadnih oljih, Direktiva 86/278/EGS o blatu iz čistilnih
naprav,
Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži,
Direktiva 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih ter
Direktiva 2002/96/ES o odpadni električni in elektronski opremi,
v obdobju 2007–2009**

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o izvajanju zakonodaje EU o odpadkih

Direktiva 2006/12/ES o odpadkih, Direktiva 91/689/ES o nevarnih odpadkih, Direktiva 75/439/EGS o odpadnih oljih, Direktiva 86/278/EGS o blatu iz čistilnih naprav, Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, Direktiva 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih ter Direktiva 2002/96/ES o odpadni električni in elektronski opremi, v obdobju 2007–2009

1. UVOD

Cilj tega poročila je obveščanje o izvajanju zakonodaje EU o odpadkih v obdobju 2007–2009. Zajema direktive 2006/12/ES o odpadkih, 91/689/ES o nevarnih odpadkih, 75/439/EGS o odpadnih oljih, 86/278/EGS o blatu iz čistilnih naprav, 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih ter 2002/96/ES o odpadni električni in elektronski opremi. Izvajanje Uredbe (ES) 1013/2006 o pošiljkah odpadkov, Direktive 2006/21/ES o ravnanju z odpadki iz rudarskih in drugih ekstraktivnih dejavnosti ter Direktive 2000/53/ES o izrabljenih vozilih bo obravnavano v ločenih poročilih.

Poročilo temelji na informacijah, ki so jih predložile države članice. Podrobna poročila o posameznih direktivah so objavljena na naslovu: <http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm>.

Direktive 2006/12/ES o odpadkih, 91/689/ES o nevarnih odpadkih in 75/439/EGS o odpadnih oljih so bile razveljavljene 12. decembra 2010 z revidirano Direktivo 2008/98/ES o odpadkih, ki vključuje njihove glavne določbe. Zato je to zadnje poročilo, ki obravnava izvajanje teh direktiv. Za Direktivo 2008/98/ES je uveden nov vprašalnik o izvajanju¹. Pregled sprememb v pravnem redu na področju odpadkov je prikazan na sliki 1 v Prilogi k temu poročilu.

2. PRAVOČASNOST IN KAKOVOST POROČANJA

V poročevalskem obdobju 2007–2009 so skoraj vse države članice izpolnile svoje obveznosti glede poročanja². Vendar bi se lahko disciplina držav članic pri poročanju še izboljšala. Štiri države članice poročil niso predložile pravočasno, v predloženih poročilih so bila včasih nekatera vprašanja neodgovorjena, informacije pa so bile nepopolne.

¹ Izvedbeni sklep Komisije z dne 18. aprila 2012 o vprašalniku za poročila držav članic o izvajanju Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta o odpadkih, http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/pdf/C_2012_2384.pdf.

² Razen Francije, Grčije, Malte ter belgijskih regij Bruselj in Valonija, ki ob dokončanju tega poročila niso predložile vseh poročil o izvajanju.

Glede letnih podatkov o recikliranju in predelavi odpadne električne in elektronske opreme (OEEO) ter embalaže se je večina držav članic sklicevala na letna poročila, predložena Eurostatu. Pri večini držav članic niso bili na voljo podatki za leto 2009 (kar je za OEEO v skladu z zahtevami glede poročanja). V zvezi z OEEO ter embalažo je bil na voljo celovit sklop podatkov za leti 2007 in 2008 o skupnih stopnjah recikliranja in predelave ter stopnjah recikliranja in zbiranja posameznih snovi ali tokov odpadkov.

Kakovost poročanja in predloženih informacij se je zelo razlikovala. Odgovori držav članic so bili pogosto nejasni. Čeprav bi bilo mogoče to v nekaterih primerih pripisati premalo jasnim formulacijam nekaterih vprašanj v vprašalnikih o izvajanju, so bili odgovori držav članic večkrat nenatančni, npr. s pogostim sklicevanjem na nacionalno zakonodajo brez dodatnih podrobnosti, čeprav je bilo izrecno zahtevano, da je treba izkušnje pojasniti ali navesti podrobnosti o njih.

3. DIREKTIVA 2006/12/ES O ODPADKIH (OKVIRNA DIREKTIVA O ODPADKIH)

Ta direktiva, ki je razveljavljena in zamenjana z Direktivo 2008/98/ES o odpadkih, določa osnovne zahteve, opredelitve in načela glede ravnanja z odpadki v EU. Okvirna direktiva o odpadkih, ki je bila sprejeta leta 1975 in bistveno revidirana leta 1991, je bila pogosto spremenjena. Direktiva 2006/12/ES (v nadaljnjem besedilu: okvirna direktiva o odpadkih iz leta 2006), ki je kodificirana različica predhodne Direktive 75/442/EGS, se je uporabljala za poročevalsko obdobje 2007–2009.

Z okvirno direktivo o odpadkih iz leta 2006 so bile določene ključne opredelitve v zvezi z ravnanjem z odpadki (kot je opredelitev odpadkov), obveznosti držav članic glede vzpostavitve ustreznih omrežij obratov za odlaganje odpadkov in uvedena tristopenjska hierarhija ravnanja z odpadki, pri kateri ima preprečevanje nastajanja odpadkov prednost pred predelavo in odlaganjem, ki je zadnja možnost. V skladu z Direktivo so morale države članice zagotoviti predelavo ali odlaganje odpadkov, ki ne ogroža zdravja ljudi in okolja, puščanje, odmetavanje ali nenadzorovano odstranjevanje odpadkov pa je bilo prepovedano. Države članice so morale pripraviti nacionalne načrte za ravnanje z odpadki (WMP – waste management plans) in uvedena je bila obvezna pridobitev dovoljenja za delo v zvezi z odpadki.

Vse države članice poročevalke so potrdile vključitev Direktive v svojo nacionalno zakonodajo ter izpolnjevanje njenih osnovnih zahtev, vključno s pripravo enega ali več načrtov za ravnanje z odpadki in sprejetjem ukrepov za samozadostnost na področju odlaganja odpadkov. Vse države članice poročevalke so potrdile tudi skladnost z določbami okvirne direktive o odpadkih iz leta 2006 v zvezi z zahtevami glede dovoljenj in vodenjem evidenc.

Kljub temu je mogoče ugotoviti pomembno pomanjkljivost pri uporabi zakonodaje EU o odpadkih, kar zadeva izbrane možnosti obdelave odpadkov. Glede na statistične podatke je bilo veliko držav članic še vedno zelo odvisnih od odlaganja gospodinjskih odpadkov na odlagališčih, kar ni bilo v skladu s konceptom hierarhije odpadkov, kot je poudarjeno v členu 3(1) okvirne direktive o odpadkih iz leta 2006, in bo v še večjem nasprotju z zahtevami iz revidirane okvirne direktive o odpadkih, ki določa petstopenjsko hierarhijo ravnanja z odpadki. Leta 2009 so se načini obdelave komunalnih odpadkov med državami članicami zelo razlikovali, in sicer je bila odvisnost od odlaganja na odlagališčih zelo velika (Bolgarija, Romunija, Malta, Litva in Latvija, kjer se na odlagališčih odloži več kot 90 % odpadkov) do

manj kot 5-odstotna (Belgija, Danska, Nemčija, Nizozemska, Avstrija in Švedska). Najvišja stopnja recikliranja (vključno s kompostiranjem³) je bila dosežena v Avstriji (70 %), ki so ji sledile Nemčija (66 %), Belgija in Nizozemska (60 %) ter Švedska (55 %). Švedska, Danska, Nizozemska, Luksemburg, Belgija, Nemčija in Francija so dosegli najvišje stopnje sežiga (takrat ni bilo razlike med sežiganjem z regeneracijo energije in brez nje). K tem velikim odstopanjem je prispevalo tudi pozno izvajanje zakonodaje o odpadkih v državah članicah, ki so se EU pridružile po letu 2004. Zato bo treba napredek v teh državah kot glavni kazalnik učinkovitosti njihovih politik ravnanja z odpadki skrbno spremljati. Kljub temu so v nekaterih starejših državah članicah stalno ugotovljene nizke stopnje učinkovitosti (npr. Grčija z 82-odstotnim odlaganjem na odlagališčih in Portugalska z le 20-odstotnim recikliranjem). Te države bi bilo treba spodbujati k napredku na tem področju z usmerjenim svetovanjem in uporabo sredstev iz strukturnih in kohezijskih skladov.

Ugotoviti je mogoče majhen napredek na področju ravnanja s komunalnimi odpadki v primerjavi s prejšnjim poročevalskim obdobjem, kar je mogoče pojasniti z izboljšano infrastrukturo za ravnanje z odpadki, ki je bila vzpostavljena v preteklih letih. K temu so prispevali tudi izvajanje direktiv EU za posebne tokove odpadkov (kot je direktiva o embalaži, direktiva OEEO ali direktiva o baterijah) in ukrepi za izpolnitev ciljev iz teh direktiv, saj naj bi se zaradi infrastrukture, sistemov zbiranja, informacijskih kampanj itd., ki so bili uvedeni zaradi skladnosti s to zakonodajo, ravnanje z odpadki na splošno izboljšalo. Vendar skupni podatki o ravnanju z odpadki na splošno in zlasti ravnanju s komunalnimi odpadki ostajajo nezadovoljivi glede na cilj EU, tj. uresničitev evropske družbe recikliranja, kot je poudarjeno v revidirani okvirni Direktivi o odpadkih 2008/98/ES. Še vedno obstaja ogromen potencial za recikliranje, saj je več kot polovica obstoječih virov iz odpadkov neuporabljena, pri čemer si je treba takoj prizadevati za pospešeno uvajanje sodobnih sistemov ravnanja z odpadki, ki učinkovito uporabljajo vire.

4. DIREKTIVA 91/689/EGS O NEVARNIH ODPADKIH

Z direktivo o nevarnih odpadkih, ki je zdaj razveljavljena, pri čemer so njene glavne določbe del Direktive 2008/98/ES o odpadkih, je bila uvedena enotna opredelitev nevarnih odpadkov in zagotovljeno okolju prijazno ravnanje s tem tokom odpadkov. Poleg nadzora iz okvirne direktive o odpadkih iz leta 2006 je bil uveden dodaten nadzor glede ravnanja z nevarnimi odpadki, vključno s prepovedjo mešanja nevarnih odpadkov, zahtevami po sledljivosti in obveščanjem Komisije o odpadkih, ki imajo nevarne lastnosti, vendar niso opredeljeni kot taki.

Vse države članice poročevalke so ustrezne določbe direktive o nevarnih odpadkih prenesle v svojo nacionalno zakonodajo. Vendar informacije, ki so jih predložile države članice poročevalke, niso bile vedno natančne in izčrpne. Še vedno je zaskrbljujoče zlasti izvajanje prepovedi mešanja in s tem povezanih izjem. Obstajajo dvomi, ali so bili inšpekcijski pregledi, ki so temeljili na posameznih primerih in pritožbah, kot so poročale nekatere države članice, zadostni za izpolnjevanje zahtev glede ustreznih rednih pregledov. Poleg tega ni vedno jasno, ali so bili z inšpekcijskimi pregledi in zahtevami glede poročanja dejansko zajeti

³ *Kompostiranje* je proces, pri katerem se biomasa z uporabo kisika in nekaterih mikroorganizmov spremeni v kompost (za podrobnejšo razlago različnih oblik obdelave biorazgradljivih odpadkov glej okvir 2 Delovnega dokumenta Komisije, ki je priložen Sporočilu Komisije o nadaljnjih korakih pri ravnanju z biološkimi odpadki v Evropski uniji, SEC(2010) 577 final: http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/pdf/sec_biowaste.pdf).

proizvajalci nevarnih odpadkov ali na splošno podjetja ali obrati, ki sodelujejo pri ravnanju z odpadki.

5. DIREKTIVA 75/439/EGS O ODSTRANJEVANJU ODPADNIH OLJ

Tudi direktiva o odpadnih oljih je bila razveljavljena 12. decembra 2010, pri čemer odpadna olja zdaj zajema Direktiva 2008/98/ES o odpadkih.

Vse države članice so direktivo o odpadnih oljih prenesle v svojo nacionalno zakonodajo. Ocena poročil držav članic je pokazala, da so uvedeni ustrezni mehanizmi za dovoljenja in nadzor, da se preprečijo negativni učinki ravnanja z odpadnimi olji na zdravje in okolje.

V letih 2008 in 2009 so se v EU uporabljale različne metode obdelave. Sedem držav članic je prednostno obravnavalo regeneracijo odpadnih olj pred njihovim sežigom in odlaganjem na odlagališčih, štiri države članice so izvajale zlasti sežiganje, ena pa je kot možnost ravnanja izbrala odlaganje na odlagališčih. Dve državi članici sta izvozili izjemno velik delež odpadnih olj. Podrobna analiza za osem držav članic zaradi manjkajočih podatkov ni bila možna. Ostalih pet držav članic se je odločilo za kombinacijo vseh treh možnosti obdelave.

Številne države članice so navedle nekatere ovire, ki preprečujejo regeneracijo ali sežig odpadnih olj. Najpogostejši razlogi so bili majhne količine proizvedenih in zbranih olj ter zato pomanjkanje predelovalnih zmogljivosti. Tem državam se naložbe v infrastrukturo za obdelavo odpadnega olja z gospodarskega vidika niso zdele smiselne.

6. DIREKTIVA 86/278/EGS O BLATU IZ ČISTILNIH NAPRAV

Cilj direktive o blatu iz čistilnih naprav je spodbujanje uporabe blata iz čistilnih naprav v kmetijstvu ter preprečevanje škodljivih učinkov na tla, rastlinstvo, živalstvo in zdravje ljudi. Direktiva vključuje številne zahteve glede kakovosti blata za uporabo v kmetijstvu, kakovosti tal, na katerih se blato uporabi, ali omejitve uporabe blata za nekatere namene in v nekaterih obdobjih. Glavni cilj teh zahtev je omejitev koncentracij težkih kovin v tleh. Zato so bile opredeljene mejne vrednosti težkih kovin v tleh, na katerih se uporablja blato, in največje letne količine takšnih težkih kovin, ki se smejo vnesti v tla z uporabo blata v kmetijstvu.

Prenos in izvajanje te direktive sta še naprej neproblematična, pri čemer od zadnjega poročevalskega obdobja ni bilo večjih sprememb. Zanimivo je, da se mejne vrednosti za težke kovine v posameznih državah članicah znatno razlikujejo: nekatere države članice so sprejele prage iz Direktive, druge pa so se odločile za uvedbo veliko strožjih mejnih vrednosti.

Analiza podatkov o proizvedenem blatu in blatu, ki se uporablja v kmetijstvu, ki so jih predložile države članice, kaže, da je bil cilj spodbujanja uporabe blata v kmetijstvu izpolnjen. Čeprav se je proizvodnja blata med letoma 2007 in 2009 nekoliko zmanjšala (< 1 %), države članice za isto obdobje poročajo o 8 % večji uporabi blata v kmetijstvu.

V prvem četrtletju leta 2013 bo Komisija izvedla naknadno vrednotenje številnih direktiv o tokovih odpadkov, vključno z Direktivo o blatu iz čistilnih naprav.

7. DIREKTIVA 94/62/ES O EMBALAŽI IN ODPADNI EMBALAŽI

Cilj direktive o embalaži je uskladitev nacionalnih ukrepov za preprečitev ali zmanjšanje vpliva embalaže in odpadne embalaže na okolje in zagotovitev nemotenega delovanja notranjega trga. Direktiva vsebuje določbe o preprečevanju nastajanja odpadne embalaže, ponovni uporabi embalaže ter predelavi in recikliranju odpadne embalaže. Določa tudi cilje glede recikliranja in predelave, obveznosti držav članic v zvezi z uvedbo sistemov zbiranja odpadne embalaže in minimalne zahteve, ki jih mora izpolnjevati vsa embalaža za dajanje v promet na trgu EU. Več državam članicam so bila odobrena prehodna obdobja za doseganje ciljev glede predelave in recikliranja.

Na splošno so vse države članice poročevalke ustrezno prenesle zahteve iz direktive v svojo nacionalno zakonodajo. Na podlagi informacij, ki so jih predložile države članice, in statističnih podatkov Eurostata je mogoče sklepati, da je splošna raven izvajanja še vedno zadovoljiva. Le dve državi članici sta navedli, da je bila njuna nacionalna zakonodaja v poročevalskem obdobju spremenjena.

Med letoma 2007 in 2009 sta količina in sestava nastale odpadne embalaže ostali skoraj nespremenjeni, pri čemer se je njena teža v letih 2007 in 2008 nekoliko povečala. Leta 2009 je količina nastale odpadne embalaže znatno padla pod ravni iz leta 2005, pri čemer razlogov za to ni mogoče natančno določiti.

Grčiji, Irski in Portugalski so bila zaradi velikega števila majhnih otokov, prisotnosti podeželskih in gorskih območij ter s tem nizke ravni porabe embalaže do leta 2011 odobrena prehodna obdobja za cilje glede obdelave odpadne embalaže. Poleg tega Direktiva 2005/20/ES in pristopne pogodbe priznavajo poznejši rok za izpolnitev teh ciljev državam, ki so pristopile k Evropski uniji leta 2004 (Češka republika, Estonija, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovenija in Slovaška) in leta 2007 (Romunija in Bolgarija).

Skupne stopnje predelave in recikliranja so se v primerjavi s prejšnjim poročevalskim obdobjem znatno povečale, zlasti zaradi uvedbe sistemov zbiranja in obdelave odpadne embalaže v novih državah članicah. Med letoma 2007 in 2009 so se skupne stopnje predelave in recikliranja na ravni EU-27 počasi, vendar stalno povečevale.

Velika večina držav članic je dosegla cilje glede skupne predelave in recikliranja ter cilje glede recikliranja posameznih snovi, pri čemer obstajajo nekatere izjeme. Leta 2009 štiri države članice niso izpolnile enega ali več opredeljenih ciljev. Nekatere države članice niso dosegle cilja v enem letu, vendar so ga dosegle v prejšnjem ali naslednjem letu, zato se zdi, da v teh državah članicah ni sistematičnega strukturnega pomanjkanja infrastrukture za ravnanje z odpadki. Drugim državam članicam pa v poročevalskem obdobju nikoli ni uspelo doseči skupnih ciljev glede predelave/recikliranja ali ciljev glede posameznih snovi, pri čemer je treba to težavo obravnavati ločeno.

Večina držav članic je sprejela ukrepe za preprečitev nastajanja odpadne embalaže, pri čemer si morajo države članice še naprej prizadevati za spodbujanje preprečevanja nastajanja odpadne embalaže in razvoj sistemov za ponovno uporabo embalaže.

Vse države članice poročevalke so navedle vzpostavitev sistemov ločenega zbiranja odpadne embalaže⁴. Sistemi se razlikujejo po stopnji učinkovitosti, razpoložljivosti prebivalcem in stroških za državljane. Nekatere države članice, ki so se EU pridružile leta 2004, so v okviru pilotnih projektov v mestnih območjih šele nedavno začele graditi ustrezno infrastrukturo. Države članice so izvedle veliko različnih pobud za ozaveščanje potrošnikov in podjetij o okolju prijaznem ravnanju z odpadno embalažo, vključno z ločenim zbiranjem. Ločeno zbiranje (in s tem kakovost recikliranja) je bilo znatno uspešnejše, kjer so bili vzpostavljeni takšni sistemi.

Izvajanje in praktično uveljavljanje zahtev iz Direktive se med državami članicami zelo razlikujeta, kar je potrdila ocena statističnih podatkov. Tudi za direktivo o embalaži se bo izvedlo načrtovano naknadno vrednotenje, ki se bo začelo leta 2013.

8. DIREKTIVA 1999/31/ES O ODLAGANJU ODPADKOV NA ODLAGALIŠČIH

Direktiva o odlagališčih je namenjena preprečevanju ali zmanjšanju negativnih vplivov odlagališč odpadkov na okolje in zdravje ljudi. Določa stroge tehnične zahteve za odlagališča, posebne zahteve za prevzem odpadkov na teh odlagališčih in uvaja kategorije odlagališč glede na odpadke, ki naj bi se odlagali. V skladu z Direktivo morajo države članice zagotoviti, da pristojni državni organi izdajo dovoljenja za delovanje odlagališč. Ključne določbe vključujejo cilje za postopno preusmeritev biorazgradljivih komunalnih odpadkov⁵ z odlagališč, da bi se zmanjšale količine metana⁶, skupaj s tehničnimi zahtevami za zajem in obdelavo plinov z odlagališč.

Odlaganje na odlagališču je od nekdaj najmanj zaželena možnost. To stališče je potrjeno z okvirno direktivo o odpadkih iz leta 2008. Veliko držav članic je sprejelo ukrepe za njegovo popolno odpravo, pri čemer so bile zelo uspešne (stopnja odlaganja komunalnih odpadkov na odlagališčih se je v Belgiji, na Danskem, v Nemčiji, na Nizozemskem, v Avstriji in na Švedskem zmanjšala pod 5 %). Vendar je v veliko državah odlaganje na odlagališču prevladujoča (ali celo edina) možnost ravnanja s komunalnimi odpadki. Te države si morajo znatno prizadevati za spremembo stanja in bistveno zmanjšati odlaganje na odlagališču.

Na splošno so države članice poročale, da so v svojo nacionalno zakonodajo prenesle večino zahtev iz Direktive. Vse države članice so poročale, da so sprejele ukrepe za zmanjšanje odlaganja komunalnih odpadkov na odlagališčih, vključno s programi preprečevanja, ter nacionalne strategije in ukrepe za zmanjšanje količine biorazgradljivih odpadkov, ki se odlagajo na odlagališčih. Na podlagi predloženih podatkov o količini biorazgradljivih odpadkov, ki se odlagajo na odlagališčih, je mogoče ugotoviti, da se količina takšnih odpadkov stalno zmanjšuje: 11 od 19 držav članic, za katere je podatke mogoče primerjati s podatki iz prejšnjega poročila, je zmanjšalo količino biorazgradljivih komunalnih odpadkov, ki se odlagajo na odlagališčih.

⁴ *Sistemi ločenega zbiranja odpadne embalaže* so sistemi za zagotavljanje vračanja in/ali zbiranja rabljene embalaže in/ali odpadne embalaže od potrošnika, drugega končnega uporabnika ali iz sicer zbranih odpadkov, zato da se jo usmeri v drugačne oblike najprimernejšega ravnanja z odpadki (člen 7(1)(a) direktive o embalaži).

⁵ *Biorazgradljivi odpadki* so kakršnikoli odpadki, ki se lahko aerobno ali anaerobno razgradijo, kakršni so prehranski in vrtnarski odpadki ter papir in karton (člen 2(m) direktive o odlagališčih).

⁶ Pri razgradnji biorazgradljivih odpadkov na odlagališčih nastaja metan, tj. močan toplogredni plin, ki ima približno dvajsetkrat večji toplogredni učinek kot CO₂.

Vse države članice so določile merila za prevzem odpadkov za različne kategorije odlagališč. Tehnične zahteve iz Direktive (spremljanje izcednih vod⁷, površinske vode, podtalnice in emisij plinov) so na splošno dobro prenesene v nacionalno zakonodajo. Vendar celoviti podatki o praktičnem izvajanju teh zahtev s strani upravljavcev odlagališč niso vedno na voljo. Glede na razpoložljive podatke je ob koncu poročevalskega obdobja 2007–2009 še vedno obratovalo veliko odlagališč, ki ne izpolnjujejo zahtev, čeprav se je njihovo število v primerjavi s prejšnjim poročilom zmanjšalo (zlasti za odlagališča za nenevarne odpadke). Večina držav članic je navedla, da so vsa odlagališča, ki so obratovala, vključno z odlagališči za inertne odpadke, izpolnjevala zahteve iz Direktive. Štiri države članice so poročale o neznatnem deležu odlagališč, ki izpolnjujejo zahteve, pri čemer je treba druge nadgraditi in posodobiti.

Komisija bo pregledala cilje za preusmeritev biorazgradljivih odpadkov z odlagališč ter Evropskemu parlamentu in Svetu leta 2014 predložila poročilo, ki mu bo po potrebi priložen predlog.

9. DIREKTIVA 2002/96/ES O ODPADNI ELEKTRIČNI IN ELEKTRONSKI OPREMI (DIREKTIVA OEEO)

Cilj direktive OEEO je spodbujanje in optimiziranje zbiranja, ponovne uporabe, recikliranja ter predelave odpadne električne in elektronske opreme (OEEO), kar zagotavlja visoko stopnjo varstva okolja in varovanja zdravja. Direktiva določa vzpostavitev sistemov zbiranja za vračanje starih naprav in kot ključni mehanizem politike za zmanjšanje količin OEEO, ki se odlagajo, obravnava zlasti odgovornost proizvajalcev. Direktiva je namenjena izboljšanju zasnove izdelkov, da bi se preprečilo nastajanje OEEO ter povečali njena ponovna uporaba in predelava, pri čemer zagotavlja sisteme, v katerih proizvajalci financirajo predelavo in obdelavo OEEO. V njej je poudarjeno, da je treba z OEEO ravnati previdno zaradi njenih pogosto nevarnih lastnosti in materialne vrednosti kot vira. Zato Direktiva določa obvezne cilje držav članic glede zbiranja OEEO iz gospodinjestev ter cilje za ponovno uporabo/recikliranje in predelavo različnih kategorij OEEO, da se prispeva k učinkoviti uporabi tega vira (nekaterim državam članicam so bila odobrena prehodna obdobja za doseganje ciljev).

Komisija je leta 2008 začela prenovu direktive OEEO, da bi cilje zbiranja prilagodila dejanskim razmeram v različnih državah članicah, okrepila določbe proti nezakonitim pošiljkam in zmanjšala upravno obremenitev. Nova direktiva OEEO je bila sprejeta 4. julija 2012⁸.

Vse države članice so ustrezne določbe direktive OEEO prenesle v svojo nacionalno zakonodajo.

Na podlagi nacionalnih poročil o izvajanju za obdobje 2007–2009 in predloženih podatkov o doseganju ciljev se zdi, da je bila stopnja skladnosti z Direktivo na splošno zadovoljiva. Države EU-15 so morale cilje iz Direktive izpolniti v letih poročanja 2007 in 2008. Leta 2008 je morala to zahtevo izpolniti tudi Slovenija. Druge države članice bodo morale skladnost

⁷ *Izcedne vode* so vse tekočine, ki pronicajo skozi odložene odpadke in odtekajo iz odlagališča ali se v njem zadržujejo (glej člen 2(i) direktive o odlagališčih).

⁸ Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO), UL L 197/38 z dne 24.7.2012.

dokazati od leta poročanja 2009. Podatke so sporočile vse države članice. Od držav, ki so morale zahteve izpolnjevati leta 2008, so bile stopnje bistveno pod veljavnim ciljem zbiranja, tj. 4 kg⁹, le v Italiji in Sloveniji. Letni podatki, sporočeni do zdaj, jasno kažejo pozitiven trend zbiranja in predelave.

Vse države članice poročevalke so navedle vzpostavitev sistemov zbiranja OEEO. Najpogosteje je bila izbrana možnost komunalnega zbiranja, pri čemer so zasebni posamezni sistemi vzpostavljeni poleg skupinskih sistemov le v nekaj primerih. Nacionalni sistemi se razlikujejo po svoji zapletenosti in učinkovitosti, bližini ter razpoložljivosti prebivalcem. Poleg tega se stopnja razvoja razlikuje po posameznih državah ter med podeželskimi in mestnimi območji.

V vseh državah članicah, za katere so bili podatki na voljo, je bila v tem poročevalskem obdobju zbrana, ponovno uporabljena/reciklirana in predelana večja količina OEEO. Velika večina držav članic je lahko dosegla cilje zbiranja iz Direktive¹⁰ ter cilje ponovne uporabe/recikliranja in predelave za posamezne kategorije. Kadar države članice niso izpolnile ciljev Direktive, običajno niso izpolnile le nekaterih ciljev (in ne celotnega sklopa ciljev). Leta 2007 in 2008 niso posebnih ciljev glede ponovne uporabe/recikliranja tokov odpadkov izpolnile največ tri države članice poročevalke.

10. SKLEPNE UGOTOVITVE

Na podlagi poročil držav članic za obdobje 2007–2009 je mogoče ugotoviti, da je zakonodaja EU o odpadkih večinoma ustrezno prenesena v nacionalno zakonodajo.

Glede na informacije, ki so jih predložile države članice, in razpoložljive statistične podatke je raven izvajanja direktive OEEO in direktive o embalaži večinoma zadovoljiva, pri čemer le nekaj držav članic ni izpolnilo posameznih ciljev.

Glede izvajanja direktiv, ki so povezane z ravnanjem z odpadnimi olji in blatom iz čistilnih naprav, ni bilo mogoče ugotoviti večjih težav in pomanjkljivosti.

Vendar so pri drugih direktivah ugotovljene velike težave glede dejanskega izvajanja in uveljavljanja. Ta sklepna ugotovitev ne temelji le na poročilih o izvajanju držav članic, ampak tudi na drugih virih informacij, kot so podatki Eurostata, lastne študije Komisije ali številne pritožbe in kršitve v zvezi z ravnanjem z odpadki. Raven izvajanja se med posameznimi direktivami znatno razlikuje, pri čemer so zaskrbljujoče zlasti direktiva o nevarnih odpadkih, okvirna direktiva o odpadkih iz leta 2006 in direktiva o odlagališčih.

V zvezi z direktivo o nevarnih odpadkih so vprašanja glede dejanskega izvajanja povezana s prepovedjo mešanja¹¹ in s tem povezanimi izjemami iz Direktive¹², v širšem smislu pa

⁹ Države članice zagotovijo, da se najkasneje do 31. decembra 2006 doseže stopnja ločenega zbiranja povprečno vsaj štirih kilogramov OEEO iz zasebnih gospodinjstev na prebivalca na leto (člen 5(5) direktive OEEO).

¹⁰ Za cilje, ki veljajo za različne kategorije OEEO, glej člen 7(2) in Prilogo IA k direktivi OEEO, sliko 8 v Prilogi k temu poročilu in razpredelnico 3 v posebnem poročilu o izvajanju direktive OEEO: <http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm>.

¹¹ Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zahtevajo, da obrati ali podjetja, ki odstranjujejo, predelujejo, zbirajo ali prevažajo nevarne odpadke, ne mešajo različnih vrst nevarnih odpadkov ali nevarnih odpadkov z nenevarnimi (člen 2(2) direktive o nevarnih odpadkih).

razumevanjem „rednega“ inšpekcijskega nadzora in zadevnih obratov, za katere se izvaja inšpekcijski nadzor, v nekaterih državah članicah.

V zvezi z direktivo o odlagališčih je zaskrbljujoče število odlagališč, ki ne izpolnjujejo zahtev in ki še vedno obratujejo, čeprav so stroge določbe te direktive pogosto prenesene v nacionalno zakonodajo in sprejeti ukrepi za zmanjšanje količine biorazgradljivih odpadkov, ki se odloži na odlagališčih. Naslednja resna težava je skupna stopnja odlaganja na odlagališčih: medtem ko so nekatere države članice pokazale, da ga je mogoče zmanjšati na skoraj nično vrednost, je več drugih držav članic zelo odvisnih od te najmanj zaželene možnosti ravnanja z odpadki. Temu je treba nameniti posebno pozornost glede na prednostno nalogo iz Časovnega okvira za Evropo, gospodarno z viri, da je treba odlaganje na odlagališčih dejansko odpraviti.

V zvezi z okvirno direktivo o odpadkih iz leta 2006 so na podlagi razpoložljivih statističnih podatkov, števila primerov kršitev, prejšnjih poročil o izvajanju in lastnih študij Komisije ugotovljene stalne pomanjkljivosti pri izvajanju in uveljavljanju. Še vedno je zaskrbljujoče ustrezno izvajanje hierarhije ravnanja z odpadki, tudi pri tristopenjski različici, pri čemer je zaradi velike odvisnosti od odlaganja na odlagališčih potencial recikliranja in predelave neizkoriščen. Najpomembnejše ovire za boljše izvajanje na ravni držav članic so pomanjkanje zavezanosti in virov za nadzor nad izvajanjem in za uveljavljanje ter strukturne, institucionalne in ustavne ovire¹³. Z odpravo teh ovir, uvedbo strožjih nacionalnih inšpekcijskih pregledov in boljšim znanjem o ravnanju z odpadki bi se stanje bistveno izboljšalo.

Hierarhija ravnanja z odpadki je bila spremenjena z Direktivo 2008/98/ES o odpadkih, pri čemer je bil večji poudarek namenjen preprečevanju, ponovni uporabi in recikliranju. Določitev novih ciljev glede recikliranja in predelave v tej direktivi bo pomembno prispevala k boljši uporabi snovi, ki jih vsebujejo odpadki, namesto njihovega odlaganja. Revidirana direktiva državam članicam hkrati dovoljuje odstopanje od hierarhije, kadar je to upravičeno z življenjskim ciklom, ob upoštevanju celostnih vplivov nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi. Zato bodo lahko države članice uporabile širši pristop k opredelitvi in izvajanju možnosti ravnanja z odpadki, ki zagotavljajo najboljši rezultat za okolje¹⁴.

Nedavna študija¹⁵, ki jo je objavila Komisija, kaže, da bi se s popolnim izvajanjem zakonodaje EU o odpadkih prihranilo 72 milijard EUR na leto, letni prihodek sektorja za ravnanje z odpadki in recikliranje EU bi se povečal za 42 milijard EUR, do leta 2020 pa bi se ustvarilo 400 000 delovnih mest. Zaradi nezakonitih dejavnosti na področju odpadkov ali pomanjkljive infrastrukture v državah članicah ostajajo priložnosti za gospodarsko rast neizkoriščene, česar si ne moremo privoščiti, to pa povzroča okoljske grožnje. Zato je nujno treba sprejeti odločilne ukrepe za premostitev vrzeli pri izvajanju na področju ravnanja z odpadki in oblikovanje družbe, ki je gospodarna z viri.

¹² Določbe o prepovedi mešanja in predpogoji za morebitne izjeme so bistveno spremenjeni z Direktivo 2008/98/ES.

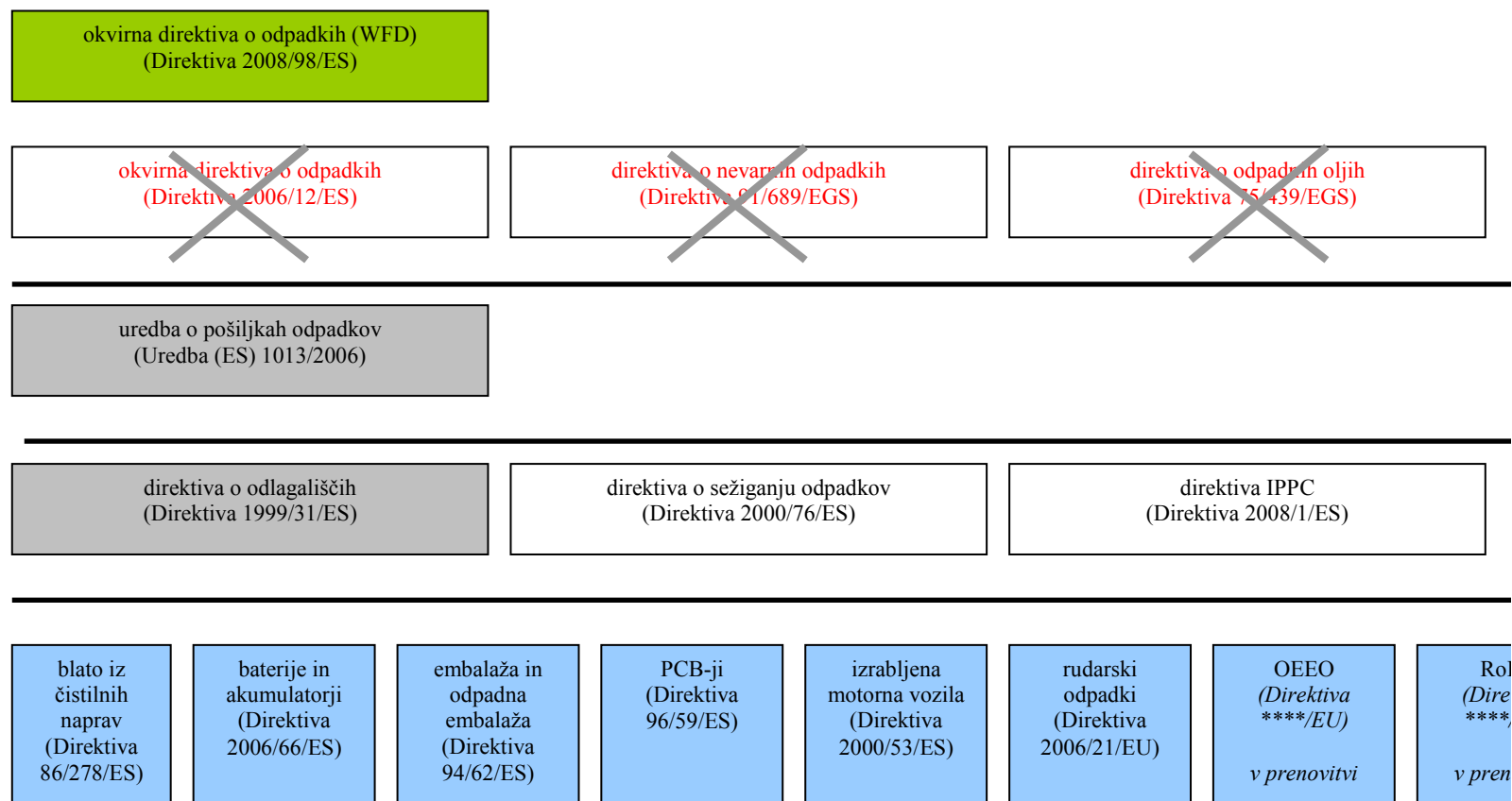
¹³ Glej študijo Komisije „Izvajanje zakonodaje EU za zeleno rast“, končno poročilo z dne 29. novembra 2011, ki je na voljo na: <http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/study%2012%20FINAL%20REPORT.pdf>.

¹⁴ Glej smernice Komisije o uporabi pristopov k ravnanju z odpadki, ki temeljijo na življenjskem ciklu (npr. ocena življenjskega cikla): <http://lct.jrc.ec.europa.eu/assessment/publications>.

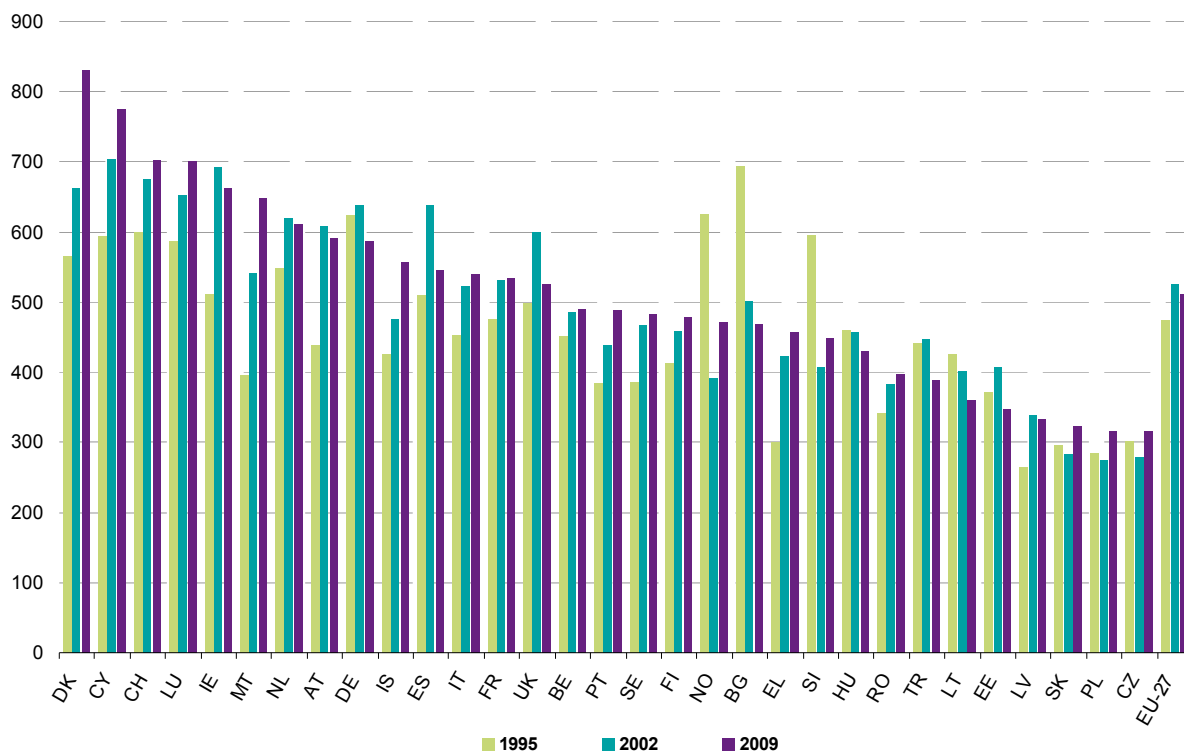
¹⁵ „Izvajanje zakonodaje EU za zeleno rast“, končno poročilo z dne 29. novembra 2011, ki je na voljo na: <http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/study%2012%20FINAL%20REPORT.pdf>.

Priloga

Slika 1. Pregled zakonodaje EU o odpadkih – stanje julija 2012

Slika 2: Nastajanje komunalnih odpadkov po državah v letih 1995, 2002 in 2009, razvrščeno po stopnji leta 2009 (v kg na prebivalca)

Pomembne prekinitve časovnih vrst:
 Znatno zmanjšanje za Estonijo (2001), Španijo (2004), Litvo (1999), Madžarsko (2000), Portugal sko (2002), Slovenijo (2002) in Norveško (2001).
 Znatno povečanje za Latvijo (2002) in Slovaško (2002)

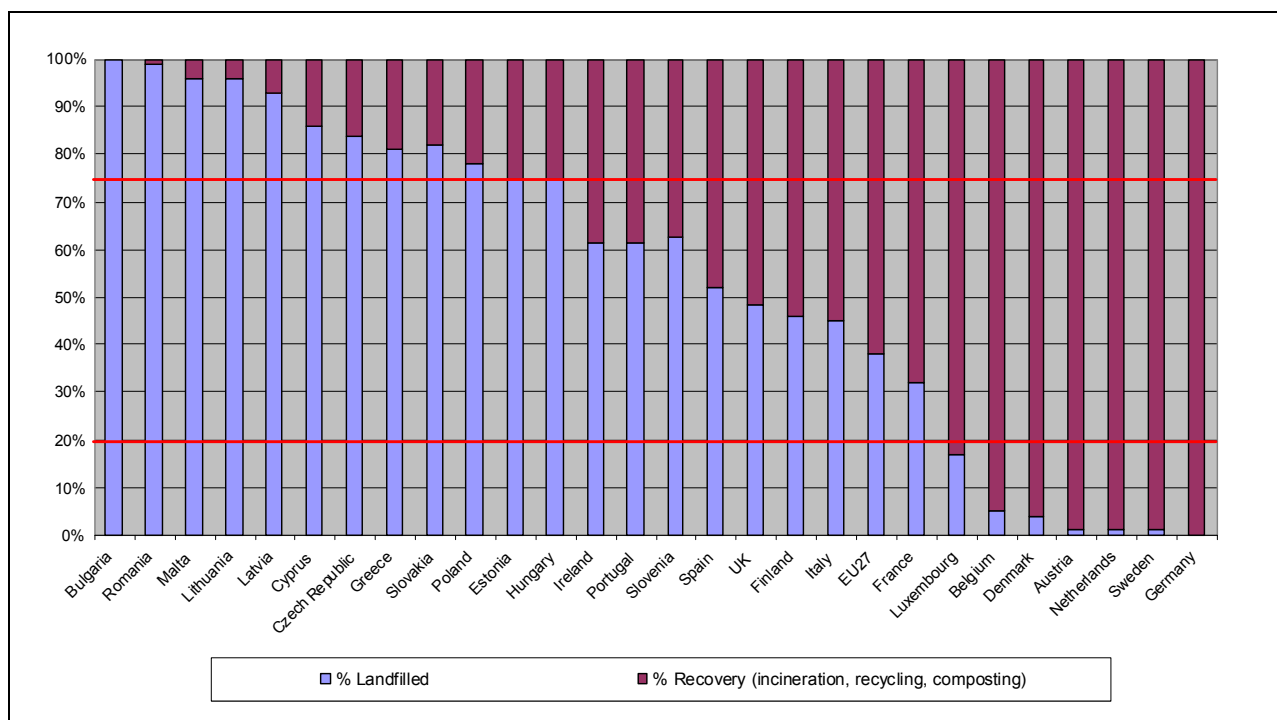
Vir: Eurostat (spletna oznaka podatkov: env_wasmun)

Slika 3: Odlaganje, sežig, recikliranje in kompostiranje komunalnih odpadkov v EU-27 v obdobju 1995–2009

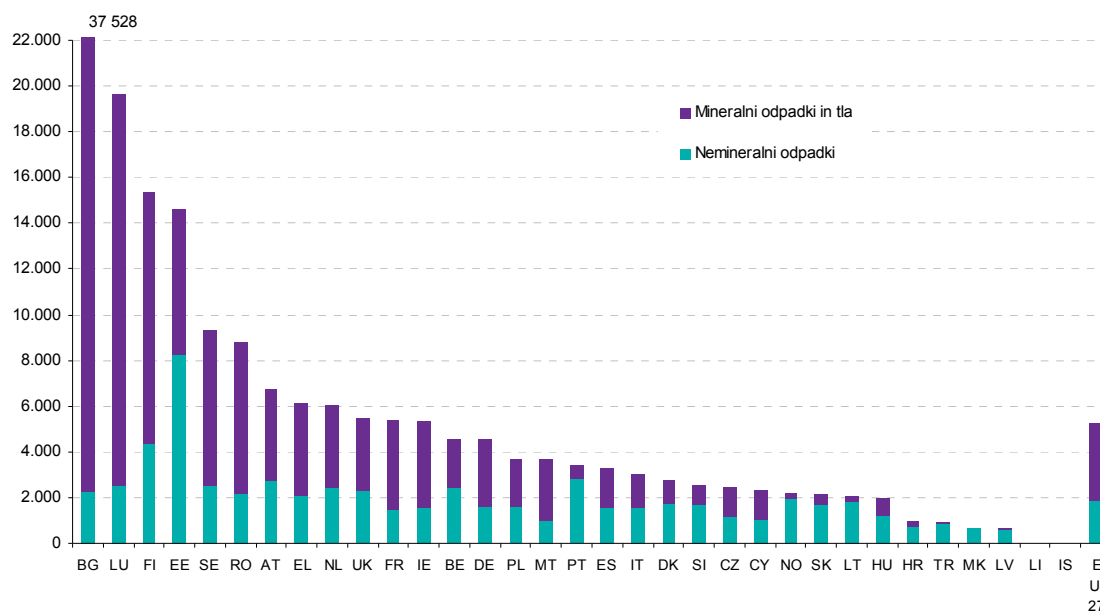
	1995	2009	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Sprememba 1995-2009
v milijonih ton																
Odlaganje na odlagališčih	141	138	140	137	138	139	135	131	124	117	109	108	106	100	96	-32 %
Sežig	31	32	33	34	36	38	39	41	41	43	47	49	50	50	51	63 %
Recikliranje	22	23	28	30	37	38	40	46	47	49	51	54	57	59	59	172 %
Kompostiranje	13	15	16	18	21	27	28	32	34	36	38	40	42	44	45	239 %
v kg na prebivalca																
Odlaganje na odlagališčih	296	290	293	285	287	288	278	269	254	239	221	219	213	201	191	-35 %
Sežig	65	66	70	71	76	79	81	85	84	89	95	99	100	99	101	56 %
Recikliranje	46	48	58	62	77	78	83	95	97	100	105	109	116	118	118	159 %
Kompostiranje	28	31	33	37	44	55	58	65	69	74	78	82	85	88	89	224 %

Vir: Eurostat (spletna oznaka podatkov: env_wasmun)

Slika 4: Obdelava komunalnih odpadkov leta 2009 (vir: GD za okolje na podlagi podatkov Eurostata)

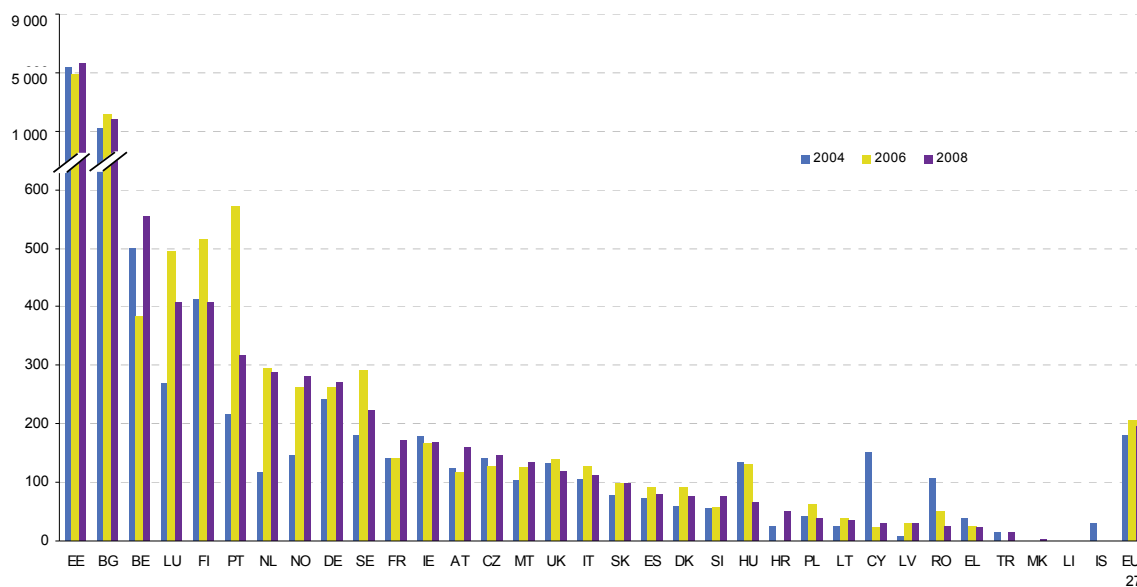

Slika 5: Nastajanje mineralnih in nemineralnih odpadkov leta 2008 (v kg na prebivalca)

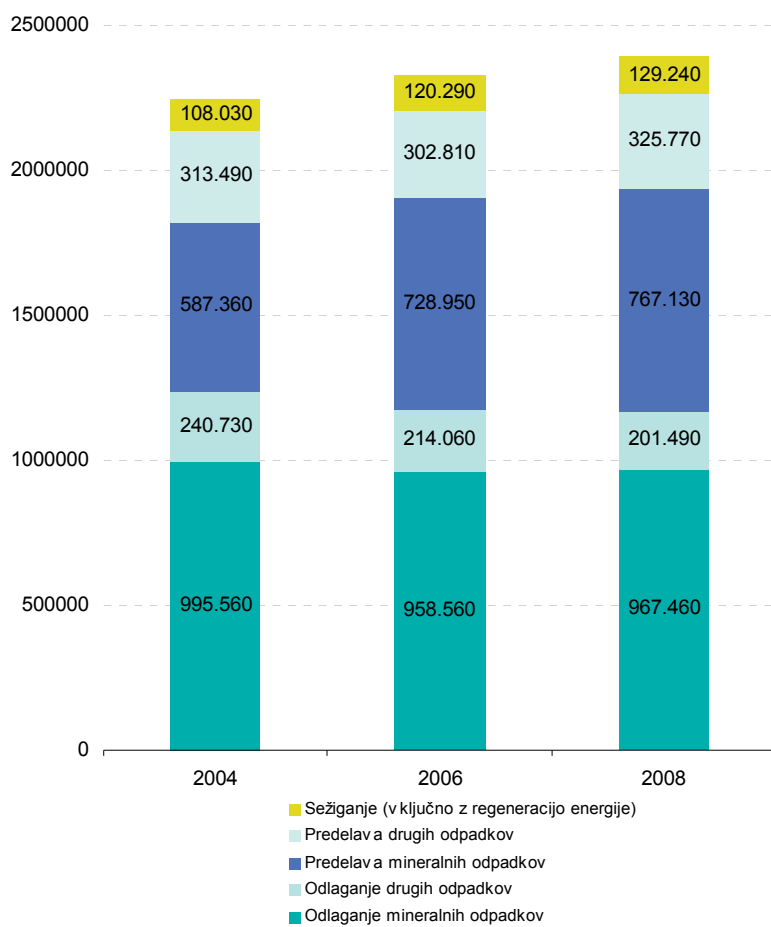
Vir: Eurostat (spletna oznaka podatkov: env_wasgen, tsdpc210 in demo_gind)

Slika 6: Nastajanje nevarnih odpadkov v obdobju 2004–2008 (v kg na prebivalca)

Vir: Eurostat (spletna oznaka podatkov: env_wasgen in demo_gind)

Slika 7: Razvoj obdelave odpadkov v EU-27 po kategoriji odpadkov v obdobju 2004–2008 (1 000 ton)

Vir: Eurostat (spletna oznaka podatkov: env_wastrt)

Slika 8: Pregled ciljev glede OEEO, ki so poslani v obdelavo v skladu s členom 7(2) Direktive 2002/96/ES o OEEO

Obdelava vključuje vsaj odstranitev vseh tekočin. Člen 7 Direktive določa posebne cilje glede recikliranja in predelave, ki se razlikujejo glede na posamezne kategorije opreme.	Stopnja ponovne uporabe in recikliranja (v povprečni teži na napravo)	Stopnja predelave (v povprečni teži na napravo)
Tok elektronskih odpadkov:		
Velike gospodinjske naprave	75 %	80 %
Avtomati	75 %	80 %
Oprema za IT in telekomunikacije	65 %	75 %
Oprema za zabavno elektroniko	65 %	75 %
Mali gospodinjski aparati	70 %	50 %
Oprema za razsvetljavo	70 %	50 %
Električna in elektronska orodja (razen velikih nepremičnih industrijskih orodij)	70 %	50 %
Igrače, oprema za prosti čas	70 %	50 %
Instrumenti za spremljanje in nadzor	70 %	50 %
Plinske sijalke	80 %	